

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ

ПОСТРЕГИСТРАЦИОНЕ КОНТРОЛЕ СРЕДСТАВА ЗА ЗАШТИТУ БИЉА ЗА 2020. ГОДИНУ¹

I. План узорковања и испитивања

1. Циљ спровођења Годишњег програма

Узорковањем и испитивањем узорака хране биљног и животињског порекла у оквиру Годишњег програма на присуство и ниво остатака средстава за заштиту биља обезбеђује се контрола примене средстава за заштиту биља, процена угрожености здравља потрошача и провера примене прописа, односно усклађености хране биљног и животињског порекла са прописаним максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља (у даљем тексту: МДК).

Спровођењем Годишњег програма прикупљају се и подаци који се користе за анализу ризика за поједине категорије хране, а произвођачи, дистрибутери, увозници и потрошачи се упознају о утврђеним неправилностима, док се храна биљног и животињског порекла која не испуњава услове МДК искључује из промета у Републици Србији.

¹ Годишњи програм заснован је на Сprovedбеној уредби Комисије (ЕУ) број 2018/555 од 9. априла 2018. године о координисаном вишегодишњем програму контроле Европске уније за 2019, 2020. и 2021. годину како би се обезбедила усаглашеност са максималним нивоима резидуа пестицида у и на храни биљног и животињског порекла и проценила изложеност потрошача резидуама пестицида у и на храни биљног и животињског порекла (Службени лист Европске уније L 92, 10.04.2018, стр. 6).

2. Објекти из којих се узима узорак

Узорковање хране биљног и животињског порекла спроводи се: у објектима за складиштење и дистрибуцију, у објектима за продају на велико и мало, код примарних произвођача и на граничним прелазима и местима царинења.

Годишњи програм обухвата храну биљног и животињског порекла, из конвенционалне и органске производње, која је произведена и која је увезена на територију Републике Србије.

3. План узимања узорака, врста и број узорака

План узорковања и испитивања дат је у Прилогу 1 – Храна биљног и животињског порекла која се узоркује ради испитивања присуства и нивоа остатака средстава за заштиту биља, који је одштампан уз овај програм и чини његов саставни део и Прилогу 2 – Активне супстанце чије се присуство и ниво остатака испитује у храни биљног и животињског порекла, који је одштампан уз овај програм и чини његов саставни део.

Храна која се узоркује и активне супстанце које се испитују у узорцима хране утврђене су на основу анализе ризика, узимајући у обзир следеће елементе:

1) процену важности хране у исхрани становништва Републике Србије;

2) податке о остацима средстава за заштиту биља утврђеним у храни у претходним годишњим програмима пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља и/или током службених контрола хране;

3) препоруке надлежних тела ЕУ у/на којој храни биљног и животињског порекла треба урадити испитивања на остатке средстава за заштиту биља;

4) информације из Система за брзо обавештавање и узбуњивање за храну (Rapid alert system for food and feed/RASFF) и Међународне мреже органа надлежних за храну (International Food Safety Authorities Network/INFOSAN);

5) храна која до сада није била обухваћена годишњим програмима пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља, као и храна која се због теже доступности на тржишту није узоркована у планираном броју у претходним годинама.

Храна биљног порекла која се узоркују према Сprovedбеној уредби 2018/555 је: поморанце, крушке, киви, карфиол, лук, шаргарепа, кромпир, грашак (сушени), раж, смеђи пиринач (ољуштен), а храна животињског порекла које се узрокује је: живинска маст, овчија маст. Потребно је узорковати најмање 10 узорака храна за одојчад и малу децу, изузев прерађене хране за децу на бази житарица, а за сваки од узорака хране за одојчад и малу децу потребно је узорковати најмање један узорак из органске производње.

4. Начин узимања узорака

Начин узимања узорака хране биљног и животињског порекла за потребе спровођења Годишњег програма обухвата узимање, паковање, обележавање, чување и транспорт узорака у лабораторију за испитивање.

Узимање, паковање, обележавање, чување и транспорт узорака у лабораторију за испитивање врши се у складу са посебним прописом којим се уређују методе узорковања и испитивања хране ради утврђивања остатака средстава за заштиту биља.

Узорковање хране врши надлежна инспекција у складу са овлашћењима утврђеним законом којим се уређује безбедност хране.

5. Испитивање узорака у лабораторији

У току спровођења Годишњег програма методе које се користе за испитивање узорака треба да буду акредитоване у складу са захтевима прописа којим се уређује безбедност хране.

Узорци се анализирају у складу са дефиницијама остатака утврђених у пропису којим се уређују МДК у храни и храни за животиње.

Извештаји о испитивању, осим резултата према врсти хране и активним супстанцама, треба да садрже и квантификоване податке о извршеним испитивањима са инструменталним техникама и аналитичким методама које су коришћене у складу са

процедурама контроле квалитета SANTE/11813/2017 (Упутство за аналитичку контролу квалитета и поступке валидације метода за остатке пестицида и анализу у храни и храни за животиње).

При утврђивању прекорачења МДК лабораторије узимају у обзир мерну несигурност. Ако се од нађених вредности прекорачења МДК одузме 50% мерне несигурности, а преостале количине су мање од МДК онда су прекорачења МДК вредности унутар мерне несигурности и узорак је усаглашен.

За храну која је намењена за одојчад и малу децу, узорци се оцењују на предложеним производима који су спремни за конзумацију или припремљени у складу са упутствима произвођача, узимајући у обзир МДК утврђене прописима којима се уређује здравствена исправност дијететских производа. Када се таква храна може конзумирати онако како се продаје и како је припремљена, резултати се саопштавају на не-припремљеном производу који се као такав продаје.

6. Извештавање

Лабораторије достављају надлежном органу извештај о спровођењу Годишњег програма који је дат у Прилогу 3 – Извештај

о спровођењу Годишњег програма пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља, који је одштампан уз овај програм и чини његов саставни део.

На основу извештаја лабораторија, орган надлежан за послове пољопривреде сачињава Годишњи извештај о спровођењу програма пострегистрационе контроле.

II. Предузимање мера

Када се испитивањем узорака утврди да ниво остатака средстава за заштиту биља није у складу са максимално прописаним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни, предузимају се мере у складу са законом којим се уређују средства за заштиту биља и законом којим се уређује безбедност хране и то:

- 1) искључивање из промета у Републици Србији хране биљног и животињског порекла која не испуњава услове максимално прописаних количина остатака средстава за заштиту биља у храни, ако је примењиво;
- 2) спровођење мера којима се дозвољава употреба хране у сврху која се разликује од њене првобитне намене;
- 3) спровођења других мера и других одговарајућих радњи.

Храна биљног и животињског порекла која се узоркује ради испитивања присуства и нивоа остатака средстава за заштиту биља

Табела 1. Храна биљног порекла ⁽¹⁾ која се узоркује

Редни бр.	Врста хране	Конвенционална	Органска	
1	2	3	4	5
1.	Јабука(*) ⁽²⁾	10	0	10
2.	Јагода (свежа или замрзнута)(*) ⁽²⁾	10	0	10
3.	Бресква(*) ⁽²⁾	20	0	20
4.	Зелена салата(*) ⁽²⁾	10	5	15
5.	Парадајз(*) ⁽²⁾	10	5	15
6.	Купус(*) ⁽²⁾	10	5	15
7.	Спанаћ (свеж или замрзнут)(*) ⁽²⁾	10	5	15
8.	Овас – зрно(*) ⁽³⁾⁽⁴⁾	5	0	5
9.	Јечам – зрно(*) ⁽⁴⁾⁽⁵⁾	5	0	5
10.	Грејпфрут	5	0	5
11.	Поморанца ⁽²⁾	20	0	20
12.	Лимун	10	0	10
13.	Мандарина	5	0	5
14.	Крушка ⁽²⁾	20	0	20
15.	Кајсија свежа	10	0	10
16.	Кајсија сува	5	0	5
17.	Трешња	10	0	10
18.	Вишња (свежа или замрзнута)	10	0	10
19.	Шљива свежа	10	0	10
20.	Шљива сува	10	0	10
21.	Стоно грозђе	10	0	10
22.	Купина (свежа или замрзнута)	10	0	10
23.	Малина (црвене и жуте)(свежа или замрзнута)	10	5	15
24.	Боровница	10	5	15
25.	Киви ⁽²⁾	10	0	10
26.	Банана	10	0	10
27.	Нар	5	0	5
28.	Кромпир (млади)	5	0	5
29.	Кромпир ⁽²⁾	20	5	25
30.	Слатки кромпир	5	0	5
31.	Цвекла	20	0	20
32.	Шаргарепа ⁽²⁾	20	5	25
33.	Целер/целер коренаш	5	5	5
34.	Першун коренаш	5	5	5
35.	Ротквица	5	5	5
36.	Црн лук ⁽²⁾	20	5	25
37.	Млади лук	10	5	10
38.	Паприка слатка/паприка бабура	10	5	10
39.	Паглицан	10	5	10

40.	Краставац	10	5	10
41.	Корнишон	10	5	10
42.	Тиквица	10	5	10
43.	Диња	5	0	5
44.	Лубеница	5	0	5
45.	Кукуруз шећерац (замрзнут)	5	0	5
46.	Броколи	5	0	5
47.	Карфиол ⁽²⁾	20	5	25
48.	Кељ	5	0	5
49.	Келераба	5	0	5
50.	Рукола	5	0	5
51.	Блитва	5	0	5
52.	Пасуљ (са махунама) – Боранија (свежа или замрзнута)	20	5	25
53.	Пасуљ (без махуна)	10	5	15
54.	Грашак (без махуна) (свеж или замрзнут)	10	5	15
56.	Грашак сушени ⁽²⁾	20	5	25
57.	Празилук	5	0	5
58.	Гљиве	5	0	5
59.	Хељда – зрно ⁽⁴⁾	5	0	5
60.	Пиринач (ољуштени) ⁽⁶⁾	10	0	10
61.	Пшеница – зрно ⁽⁴⁾	10	0	10
62.	Раж ⁽⁴⁾	10	0	10
63.	Билјни чај	10	0	10
	Укупно	610	115	725

Табела 2. Храна за одојчад и малу децу која се узоркује

Редни бр.	Врста хране			Укупно
		Конвенционална	Органска	
1.	Храна за одојчад и малу децу, изузев прерађене хране за децу на бази житарица ^(*)	4	1	5
3.	Прерађена храна за децу на бази житарица	10	5	15
4.	Прерађена храна за децу на бази житарица и меса	10	5	15
5.	Прерађена храна за децу на бази воћа	10	5	15
6.	Прерађена храна за децу на бази поврћа	10	5	15
7.	Прерађена храна за децу на бази поврћа и меса	10	5	15
8.	Сокови од воћа и поврћа за децу	10	5	15
				95

Табела 3. Храна животињског порекла ⁽¹⁾ која се узоркује

Редни бр.	Врста хране			Укупно
		Конвенционална	Органска	
1.	Кравље млеко ^(*) ⁽⁶⁾	6	0	6
2.	Свињска маст ^(*) ⁽²⁾	6	0	6
3.	Кравље млеко у праху	6	0	6
4.	Говеђа маст	6	0	6
5.	Овчија маст ⁽²⁾	6	0	6
6.	Месо живине	6	0	6
7.	Маст живине ⁽²⁾	6	0	6
8.	Јаја – кокошија	6	0	6
9.	Маслац	6	0	6
10.	Мед	6	0	6
				60

(*) Храна из координисаног вишегодишњег програма контроле Европске уније за 2020. годину.

⁽¹⁾ За непрерађене производе испитују се делови производа на које се односе МДК за главни производ групе или подгрупе из прописа којим се уређују максималне количине остатака средстава за заштиту биља и о храни и храни за животиње за коју се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља, осим ако није другачије утврђено.

⁽²⁾ Испитују се непрерађени производи. У случају замрзнутих производа, мора се пријавити фактор прераде, ако је то примењиво. Ако није доступан посебан фактор обраде, тада се примењује задати фактор од 1.

⁽³⁾ Ако нема довољно узорака овса – зрно, део потребног броја узорка овса који се не може узети, може се додати броју узорка за јечам, што доводи до смањења броја узорка овса – зрно и пропорционално већег броја узорака јечма – зрно.

⁽⁴⁾ Ако нема довољно узорака житарица ражи, пшенице, овса, хељде или јечма, узоркује се и испитује ражено, пшенично, овсено, хељдино или јечмено брашно, и то од целог зрна и пријављује фактор прераде. Ако нису доступни посебни фактори прераде, тада се примењује задати фактор од 1.

⁽⁵⁾ Ако нема довољно узорака јечма – зрно, део потребног броја узорка јечма који се не може узети, може се додати броју узорка за овас, што доводи до смањења броја узорка јечма – зрно и пропорционално већег броја узорака овса – зрно.

⁽⁶⁾ Испитује се свежје (непрерађено) млеко, укључујући замрзнута, пастеризовано, загрејано, стерилисано или филтрирано млеко.

Активне супстанце чије се присуство и ниво остатака испитује у храни биљног и животињског порекла

Табела 1. Активне супстанце чије се присуство и ниво остатака испитује у храни биљног порекла

Редни бр.	Активна супстанца	Напомена
1.	2-fenilfenol (2-Phenylphenol)	–
2.	Acefat (Acephate)	–
3.	Acetamidrid (Acetamidrid)	–
4.	Akrinatrín (Acrinathrin)	–
5.	Aldrin i dieldrin	–
6.	Ametoktradin	–
7.	Azinfos-metil (Azinphos-methyl)	–
8.	Azoksistrobin (Azoxystrobin)	–
9.	Bifentrin (Bifenthrin)	–
10.	Bifenil (Biphenyl)	–
11.	Bitertanol (Bitertanol)	–
12.	Boskalid (Boscalid)	–
13.	Bromopropilat (Bromopropylate)	–
14.	Bupirimat (Bupirimate)	–
15.	Buprofezin (Buprofezin)	–
16.	Kaptan (Captan)	–
17.	Karbaril (Carbaryl)	–
18.	Karbofuran (Carbofuran)	–
19.	Hlorantraniliprol (Chlorantraniliprole)	–
20.	Hlorfenapir (Chlorfenapyr)	–
21.	Hlorotalonil (Chlorothalonil)	–
22.	Hlorprofam (Chlorpropham)	–
23.	Hlorpirifos (Chlorpyrifos)	–
24.	Hlorpirifos-metil (Chlorpyrifos-)	–
25.	Klotianidin (Clothianidin)	–
26.	Cijazofamid (Cyazofamid)	–
27.	Ciflutrin (Cyfluthrin)	–
28.	Cimoksamil (Cymoxanil)	–
29.	Cipermetrin (Cypermethrin)	–
30.	Ciprodinil (Cyprodinil)	–
31.	Ciprokonazol (Cyproconazole)	–
32.	Deltametrin (Deltamethrin)	–
33.	Diazinon (Diazinon)	–
34.	Dihlorvos (Dichlorvos)	–
35.	Dikloran (Dicloran)	–
36.	Dikofol (Dicofol)	Испитује се у/на свим производима осим житарица (цереалија).
37.	Dietofenkarb (Diethofencarb)	–
38.	Diflubenzuron (Diflubenzuron)	–
39.	Dimetoat (Dimethoate)	–
40.	Dimetomorf (Dimethomorph)	–
41.	Dinikonazol (Diniconazole)	–
42.	Difenilamin (Diphenylamine)	–
43.	Emamektin benzoate B1a izražen kao emamektin (Emamectin benzoate B1a, expressed as emamectin)	–
44.	Endosulfan (Endosulfan)	–
45.	EPN	–
46.	Epoksikonazol (Epoxyconazole)	–
47.	Etion (Ethion)	–
48.	Etirimol (Ethirimol)	Испитује се у/на свим производима осим житарица (цереалија).
49.	Etifenproks (Etofenprox)	–
50.	Etoksazol (Etoxazole)	–
51.	Famoksadon (Famoxadone)	–
52.	Fenamidon (Fenamidone)	–
53.	Fenamifos (Fenamiphos)	–
54.	Fenarimol (Fenarimol)	Испитује се у/на свим производима осим житарица (цереалија).
55.	Fenazakin (Fenazaquin)	Испитује се у/на свим производима осим житарица (цереалија).
56.	Fenbukonazol (Fenbuconazole)	–
57.	Fenheksamid (Fenhexamid)	–
58.	Fenitrotion (Fenitrothion)	–
59.	Fenoksikarb (Fenoxycarb)	–
60.	Fenpropatrin (Fenpropathrin)	–
61.	Fenpropidin (Fenpropidin)	–
62.	Fenpropimorf (Fenpropimorph)	–
63.	Fenpiroksimat (Fenpyroximate)	–

64.	Fention (Fenthion)	–
65.	Fenvalerat (Fenvalerate)	–
66.	Fipronil	–
67.	Flonikamid (Flonicamid)	Испитује се само у/на кромпиру, крушки, смеђем пиринчу и ражи.
68.	Fluazifop-P-butyl (Fluazifop-P-butyl)	Испитује се само у/на карфиолу, сушеном грашку, кромпиру и шаргарепи.
69.	Flubendiamid (Flubendiamide)	–
70.	Fludioksonil (Fludioxonil)	–
71.	Flufenoksuron (Flufenoxuron)	–
72.	Fluopikolid (Fluopicolide)	–
73.	Fluopiram (Fluopyram)	–
74.	Flukvinokonazol (Fluquinconazole)	–
75.	Flusilazol (Flusilazole)	–
76.	Flutriafol (Flutriafol)	–
77.	Fluksapyrksad (Fluxapyroxad)	–
78.	Fostiazat (Fosthiazate)	–
79.	Haloksifop, укључујући haloksifop-P	Испитује се само у/на сушеном грашку.
80.	Hexakonazol (Hexaconazole)	–
81.	Heksitiazoks (Hexythiazox)	Испитује се у/на свим производима осим житарица (цереалија).
82.	Imazalil (Imazalyl)	–
83.	Imidaklopid (Imidacloprid)	–
84.	Indoksakarb (Indoxacarb)	–
85.	Iprodion (Iprodione)	–
86.	Iprovalikarb (Iprovalicarb)	–
87.	Izokarbofos (Isocarbophos)	–
88.	Izoprotiolan (Isoprothiolane)	Испитује се само у/на смеђем пиринчу
89.	Kresoksim-metil (Kresoxim-methyl)	–
90.	Lambda-cihalotrin (Lambda-cyhalothrin)	–
91.	Linuron (Linuron)	–
92.	Lufenuron (Lufenuron)	–
93.	Malation (Malathion)	–
94.	Metalaksil i metalaksil-M (Metalaxyl and metalaxil-M)	–
95.	Metamidofos (Methamidophos)	–
96.	Mandipropamid (Mandipropamid)	–
97.	Mepanipirim (Mepanipyrim)	–
98.	Metidation (Methidathion)	–
99.	Metomil (Methomyl)	–
100.	Metrafenon (Metrafenone)	–
101.	Monokrotofos (Monocrotophos)	–
102.	Miklobutanil (Myclobutanil)	–
103.	Oksadiksil (Oxadixyl)	–
104.	Oksamil (Oxamyl)	–
105.	Oksidemeton-metil (Oxydemeton-methyl)	–
106.	Paklobutrazol (Paclobutrazole)	–
107.	Paration (Parathion)	–
108.	Paration metil (Parathion methyl)	–
109.	Penkonazol (Penconazole)	–
110.	Pensikuron (Pencycuron)	–
111.	Pendimetalin (Pendimethalin)	–
112.	Permetrin (Permethrin)	–
113.	Fosmet (Phosmet)	–
114.	Pirimikarb (Pirimicarb)	–
115.	Pirimifos-metil (Pirimifos-methyl)	–
116.	Prosimidon (Procymidone)	–
117.	Profenofos (Profenofos)	–
118.	Propargit (Propargite)	–
119.	Propikonazol (Propiconazole)	–
120.	Propizamid (Propyzamide)	–
121.	Prosulfokarb (Prosulfocarb)	–
122.	Piraklostrobin (Pyraclostrobin)	–
123.	Piridaben (Pyridaben)	–
124.	Pirimetanil (Pyrimethanil)	–
125.	Piriproksifen (Pyriproxyfen)	–
126.	Kvinoksifen (Quinoxifen)	–
127.	Spirodiklofen (Spirodiclofen)	–
128.	Spiromesifen (Spiromesifen)	–
129.	Spiroksamin (Spiroxamine)	–
130.	Spirotetramat (Spirotetramat)	–
131.	Tau-fluvalinat (Tau-Fluvalinate)	–
132.	Tebukonazol (Tebuconazole)	–

133.	Tebufenpirad (Tebufenpyrad)	Испитује се у/на свим производима осим житарица (цереалија).
134.	Teflubenzuron (Teflubenzuron)	
135.	Teflutrin (Tefluthrin)	–
136.	Terbutilazin (Terbuthylazine)	–
137.	Tetragonazol (Tetraconazole)	–
138.	Tetradifon (Tetradifon)	Испитује се у/на свим производима осим житарица (цереалија).
139.	Tiabendazol (Thiabendazole)	–
140.	Tiaklopid (Thiaclopid)	–
141.	Tiametoksam (Thiametoxam)	–
142.	Tiofanat-metil (Thiophanate-methyl)	–
143.	Tolklofos-metil (Tolclofos-methyl)	–
144.	Triadimefon	–
145.	Triadimenol	–
146.	Tiodikarb (Thiodicarb)	–
147.	Triazofos (Triazophos)	–
148.	Trifloksistrobin (Trifloxystrobin)	–
149.	Triflumuron (Triflumuron)	–
150.	Vinklozolin (Vinclozolin)	–

Табела 2. Активне супстанце чије се присуство и ниво остатака испитује у храни животињског порекла

Редни бр.	Активна супстанца	Напомена
1.	Aldrin and dieldrin (Aldrin i dieldrin)	–
2.	Bifenthrin (Bifentrin)	–
3.	Hlordan (Chlordane)	–
4.	Hlorpirifos (Chlorpyrifos)	–
5.	Hlorpirifos-metil (Chlorpyrifos-methyl)	–
6.	Cipermetrin (Cypermethrin)	–
7.	DDT	–
8.	Deltametrin (Delthametrin)	–
9.	Diazinon	–
10.	Endosulfan	–
11.	Famoksadon (Famoxadone)	–
12.	Fenvalerat (Fenvalerate)	–
13.	Fipronil	–
14.	Heptahlor (Heptachlor)	–
15.	Heksahlorbenzen (Hexachlorobenzene)	–
16.	Heksahlorcikloheksan (HCH, alfa izomer) (Hexachloreyclohexan (HCH, Alpha-Isomer))	–
17.	Heksahlorcikloheksan (HCH, beta izomer) (Hexachloreyclohexan (HCH, Beta-Isomer))	–
18.	Indoksakarb (Indoxacarb)	–
19.	Lindan (Lindane)	–
20.	Metoksihlor (Methoxychlor)	–
21.	Paration (Parathion)	–
22.	Permetrin (Permethrin)	–
23.	Pirimifos-metil (Pirimiphos-methyl)	–

Прилог 3

Извештај о спровођењу Годишњег програма пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља

Ред. број	Врста хране	Органски производ (да/не)	Назив производа	Назив и седиште субјекта	Место узорковања	Количина од које је узет узорак	Лабораторија	Усаглашено/ неусаглашено	Разлог неусаглашености	Предузете мере	Напомена
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12